

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in namočencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 70 * Maribor, torek, dne 20. junija 1939 * Leto XIV

Zapuščeno Društvo narodov

V nemških listih čitamo že nekaj dni, da države, ki hočejo biti integralno nevtralne, ne morejo biti članice Društva narodov. Razentega os Rim—Berlin tudi sistematično po diplomatski poti priporaja državam, s katerimi tesneje sodeluje, izstop iz Društva narodov.

Društvo narodov je bilo ustanovljeno v najboljši nameri. Imelo je urediti še vsa vprašanja, ki so se nanašala na obnovo političnih in gospodarskih svetovnih oziroma meddržavnih odnosov. — Društvo narodov je torej imelo dolžnost, popraviti tudi krivice, ki so se napravile z mirovno pogodbo, toda vse bi se bilo imelo zgoditi s sporazumevanjem in potem mednarodnih razsodišč. Le v primeru, če bi katera država samostojno izvajala nasilstvo nad drugo državo ali drugim narodom, so bile predvidene skupne sankcije, toda z nedostatkom, da niso predvidevale skupne eksekucijske oblasti, ki bi bila potrebna v takem primeru za njih izvedbo.

Načelo Društva narodov, da naj ureja v blagor človeštva vsa mednarodna vprašanja, ki jih države med seboj ne bi mogle mirno urediti, je bilo demokratično in plemenito. Vendar smo že kar izpočetka opazili, da hočejo nekatere velesile voditi svojo politiko. Francija v abesinski, Anglija v španski politiki. To sta dva zgleda. Imamo celo vrsto primerov, ko v raznih vprašanjih velesile, ta ali ona, niso dopustile pozitivnih sklepov v Društvu narodov, ampak so zagovarjale le plehke resolucije, ki so moralno obsojale ali obžalovale ta ali oni dogodek v mednarodni politiki. Male države, ki so izpočetka cenile v Društvu narodov ideal spravljivosti in pravičnosti, zaščito in zaslombo, so zaradi tega bolj in bolj izgubljale zaupanje in vero v obljube, ki so jih velesile prej dajale. Zato je nasprotnikom kaj lahko pregovoriti razne države za izstop iz Društva narodov.

V vseh primerih, ki so metali senco nesposobnosti na Društvo narodov, so velesile po svojih potrebah in interesih iskale zaslombo med seboj, kar je bila morda nehoti priprava za današnje vojne zveze, ki se vprek snujejo. Posledica te politike v Društvu narodov je tudi trozveza Anglija, Francija in Rusija, ki ima tako težak porod. Nastala je namreč, zaradi dogodkov v Društvu narodov, zaradi neupoštevanja enakopravnosti članic in preziranja nalog, ki so mu bile stavljene, opozicijska fronta, ki se je uprla Društvu narodov in obenem velesilam, ki so bile s tem prisiljene, da mislijo na obrambo s snovanjem vojnih zvez proti dinamični politiki izigranih oziroma neupoštevanjih sil.

Vojne zveze so potemtakem zlo, ki ga je povzročilo prvo zlo: zanemarjanje Društva narodov, kakor so potrebne z ozirom na nevarnost, ki grozi svobodi in demokratični civilizaciji narodov. Zlo je hudo. Velesile in druge države pa morajo prav resno misliti na to, da današnja civilizacija in kultura nista primerni za krvave in uničujoče vojne, marveč za metode človeškega sporazumevanja v interesu ohranitve dobrin, ki si jih je človeštvo priborilo.

Če je Društvo narodov danes zapuščeno, je to zlo. Ves kulturni svet, predvsem velesile in z njimi male države pa morajo stremeti za obnovitvijo te civilizacijske ustanove v tej ali oni obliki, ker vojne zveze ne bodo nikdar mogle nadomestiti Društva narodov, v katerem naj vlada načelo demokracije, to je, popolna enakopravnost in kulturna pravičnost v vsakem oziru. To zahteva ideal civilizacije.

Pred gospodarsko vojno proti Japonski

radi blokade mednarodnih koncesij

Japonski vojaški krogi na Kitajskem, ki vodijo politiko neodvisno od vlade v Tokiju, so sklenili blokado angleške mednarodne koncesije v Tiencinu, pod pretvezo, ker se je angleška uprava uprla izročiti štiri Kitajce japonskim oblastim. Blokirajo pa tudi francosko koncesijo, pri čemer se izgovarjajo na to, da ležita obe koncesiji druga poleg druge in zato ne morejo blokirati samo angleške koncesije.

Pravi namen te blokade je: izrinjenje velesil Anglije, Francije in Zedinjenih držav iz kitajskih obmorskih mest.

Japonci sicer trdijo, da nastopajo samo proti Angliji radi tistih štirih Kitajcev. S tem bi radi ločili Anglijo od Francije in Zedinjenih držav, računajoč, da se Franciji in Zedinjenim državam ne bo zdelo vredno tvežati spora radi angleške trmoglavosti.

Toda na ukrep Japonske sta Anglija in Francija odgovorili z demaršo v Toki-

ju in zagrozili z gospod. protiukrepi, ako japonska vlada ne prekliče svojih odredb v Tiencinu. Za zadevo pa se zanima tudi Amerika in so vlade v Londonu, Parizu in Washingtonu v stalnih stikih.

Italijansko časopisje piše, da je nastop Japonske na Kitajskem odgovor držav osi na angleško politiko v Evropi. Te ugotovitve komplicirajo položaj, ker odkrivajo prave japonske namere in spor postaja vprašanje prestiža, v katerem demokratične velesile ne morejo popuščati.

Kot izjemne mere proti Japonski predvidevajo Anglija, Francija in Zedinjene države prekinitev trgovinskih zvez in zlasti tudi odpoved angleško-japonske trgovinske pogodbe.

Japonska vlada, postavljena s strani generalov na Kitajskem pred gotovo dejstvo, je odgovorila na zahteve Anglije in Francije odklanjajoče.

Ako pride do gospodarskih sankcij proti Japonski, bo Japonska izgubila 41 odst. svojega izvoza, od tega 17 odst. v Ameriko, 21 odst. v Anglijo in 3 odst. v Francijo. Japonski bi bila zaprta tržišča za nakup surovin, tako da bi njen uvoz padel za 61 odst. Predvsem bi Japonska ne mogla več uvažati petroleja, ki ga dobiva sedaj 61 odst. iz Zedinjenih držav in 7 odst. iz Anglije. S tem pa bi bila prizadeta življenjska sila Japonske.

Japonski vojaški krogi računajo s tem, da je položaj v Evropi skrajno napet in da bodo radi tega velesile popustljivejše. Ker pa je časopisje v državah osi proglasilo, da akcija Japonske pomeni solidarnostni nastop Nemčije, Italije in Japonske proti bloku demokratičnih držav, se utegne izkazati, da so računi japonskih generalov napačni.

— — —

Pogajanja za sklenitev trozveze v Moskvi

med Strangom, Molotovom in Stalinom.

Kakor poročajo iz Moskve, se vrše pogajanja med Strangom, Molotovom in Stalinom o angleških in francoskih predlogih v Moskvi.

Ruski časopisi so glede pogajanj redkobesedni, kar je spričo delikatnosti predmeta, ki se obravnava, razumljivo. Razen tega hoče Sovjetska Rusija pri teh razgovorih čim bolj poudariti svojo avtoriteto in važnost, zato v razgovorih razpisuje svojo avtoriteto.

Nemško in italijansko časopisje se veseli počasnega poteka dogovorov in s tem v zvezi pripoveduje javnosti, ka-

ko nemočni sta Anglija in Francija pri pogajanjih. Med tem časom se vodijo tudi trgovinska pogajanja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. — Iz Moskve zatrjujejo, da je Nemčija pri teh pogajanjih udarila tudi na politično struno, pa je ruska vlada take razgovore odbila.

Stališče Nemčije bi bilo seveda drugačno, ako bi ne bilo znanega pakta proti kominterni, ki je v jedru vendarle pakt proti Sovjetski Rusiji.

— — —

Strangova mislija v Moskvi

Odpisalec angleške vlade, William Strang, se mudi v Moskvi, kamor je odletel s celo kopico predlogov, ki naj končno omogočijo sklenitev vojaške zveze med Londonom, Parizom in Moskvjo. O tem piše socialistični »Le Populaire« v Parizu:

»Splošen smisel angleško-francoskih pobud je nekako ta-le: V slučaju »neposrednega« ali »posrednega« napada na enega izmed podpisnikov vojaškega dogovora mu morata ostala dva avtomatično priti na pomoč, pri čemer se pod označbo »posredni napad« smatra napad na kakšno sosedno državo, ki meji na državo podpisnika; posvetovanje je predvideno samo za slučaj, ako bi se ne šlo za napad, ampak »zapletljaje«, pod čemer je razumeti notranje zmede, ki bi nastale pod zunanjim vplivom v kaki sosednji državi. Ali bo sovjetska vlada ta načrt odobrila? Ti predlogi, ki jih nosi Strang s seboj, se lahko avtomatično uporabijo v vseh slučajih, v katerih bi bila varnost Sovjetske Rusije vsled kakšne nasilne akcije proti baltičnim državam ogrožena. Kar se pa tiče morebitnih zapletljajev, se zdi vse kakor upravičeno, ako se pred vsako skupno akcijo vrše posvetovanja, da se razčisti položaj in določi skupno stališče podpisnikov. Očividno hoče angle-

ška vlada priti do zaključka. Nihče ne more zanikati, da je — in še ne dolgo tega — kazala zelo veliko omahljivost in bojazljivost. Toda ravno njena dosedanja omahljivost kaže, da goji poštene namene. Zelo oddaljena od tega, da bi svoje partnerje podžigala k nepomirljivosti, bi moralo biti za te naravnost vzpodbuda, da se pogajanja, ki jih svet že občuti kot pezo, končno privedejo h kraju. V sedanjem stanju razgovorov bi si sovjetska vlada lahko zagotovila trajno hvaležnost vseh, ako bi omogočila uspešen zaključek teh po-

membnih razgovorov. Čim večje simpatije ima kdo do nje, tem bolj si mora želeči, da bi take prilike ne izpustila.

Pogajanja za sporazum se bodo nadaljevala

V petek je imela beogradska opozicijska razgovore o političnem položaju in o sporazumu s Hrvati. Najprej sta se razgovarjala zemljoradnik Joca Jovanović in Aca Stanojević, potem pa še Aca Stanojević in Miša Trifunović s predsednikom demokratske stranke Davidovićem. Pomembni so ti razgovori z ozirom na vest (»Jutarnji list«), da se bodo razgovori za sporazum nadaljevali.

Okoli Gdanska se zapleta vedno bolj in bolj

Göbbels je govoril v Gdansk.

Ob zaključku 1.1.1.1. kulturnega tedna v Gdansk je govoril tudi Göbbels. V svojem govoru je rekel, da je Gdansk povezan z usodo tretjega rajha, Gdansk prebivalstvo naj ve, da v tretjem rajhu ne vlada kukavičja buržuazija in da Gdansk hoče nazaj v Nemčijo. Nemčija je povsod, kjer je kaj Nemcev.

Smrt vsakega vojaka v svetovni vojni je stala 2500 dolarjev, tako je izračunala mirovna družba v Zedinjenih državah Severne Amerike.

Zopet 71 ljudi živih pokopanih

Francoska podmornica »Phoenix« je obležala pri Saigonu v Indokini na dnu morja.

Iz Saigona v francoski Indokini poročajo, da se je dne 15. junija pri pomorskih vajah potopila podmornica »Phoenix«, ki je pripadala francoskemu vzhodnoindijskemu brodogradu in se ni več prikazala na površini. Na ladji je bilo 67 mornarjev in 4 častniki. Ugotovili so, da leži ladja 350 km oddaljena od Saigona, pri rtu Kambodža, v globini okrog 100 m. Vsi napor, da bi podmornici pomagali na površino, so se izjalovili. Radi silne globine tudi ne bo mogoče priti do podmornice, ki je s posadko vred izgubljena. Podmornica je imela zraka za 40 ur in so se po preteku tega časa, ako ne že poprej, vsi

mornarji v podmornici zadušili.

To je sedaj že tretja velika nesreča podmornice. Prva nesreča je zadela ameriško mornarico, ko se je potopila podmornica »Squalus«, druga se je potopila angleška podmornica »Thetis« in sedaj »Phoenix«. Potopljena podmornica je bila 92 m dolga in 8.25 m široka. — Oborožena je bila z 10 cm topom, 37 mm protiletalskim topom, strojnico in več cevmi za spuščanje torpedov.

Kje tiči vzrok teh nesreč s podmornicami, še ni ugotovljeno, zlasti še, ker gre za podmornice najnovejših tipov, ki so bile opremljene z vsemi mogočimi varnostnimi napravami.

Huda trenja v JRZ

Najavljena je cela vrsta izključitev iz poslanskega kluba in iz stranke.

Kakor znano, je dr. Stojadinović s svojimi ožimi prijatelji pripravil interpelacijo glede hrvaškega vprašanja. V zvezi s to akcijo poslancev, članov stranke in kluba JRZ, je imelo predsedstvo poslanskega kluba JRZ (kateremu predseduje Dragiša Cvetković) posvetovanje in sklenilo sklicati sejo predsedstva in ožjega odbora poslanskega kluba za v ponedeljek, dne 19. t. m., na kateri bo prišlo do važnih odločitev.

V posebnem za javnost izdanem obvestilu čitamo, da je predsedstvo kluba »opozorilo vse poslance, ki bi se priključili tej gonji, da se bo proti vsem kršiteljem discipline uporabilo vsa sredstva, ki jih ima za take primere na razpolago. Poslanec dr. Gjura Stanković, ki se je spozabil tako daleč, da je začel nastopati proti predsedniku vlade, je bil med tem že izključen.«

»Dr. Stojadinovićeva akcija proti Cvetkoviću so znane... Toda vodstvo poslanskega kluba in nosilci sedanjega režima, ki so prišli na oblast z naložo, da rešijo hrvatsko vprašanje in uredijo državo, so mirovali in niso podvzeli nič... Sele ko je Stojadinovićeva skupina poslancev in senatorjev šla tako daleč,

da je pripravljala napad na nosilce sedanjice vlade sredi njihovih najhujših naporov za rešitev hrvatskega vprašanja, je nastopilo predsedstvo kluba. — Na opozorilo predsedstva kluba je najozji Stojadinovićev krog odgovoril na ta način, da je pričel izvajati še večji pritisk na posamezne poslance. Predsedstvo kluba je za v ponedeljek sklicalo tudi sejo ožjega odbora, na kateri bodo sprejeti potrebni sklepi proti vsem podpisnikom interpelacije iz kluba JRZ.«

»Poslanski krog JRZ zahtevajo izključitev iz kluba predvsem predsednika stranke, samega dr. Stojadinovića in njegovega najozjega kroga: Dj. Jankovića, Dobrivoja Stošovića, dr. Ljubo Popovića, Veljkota Kazimirovića, Panto Jovanovića, Dragana Stojadinovića in Momčila Jankovića.«

Za 19 poslancev, ki so bili izvoljeni na listi dr. Stojadinovića na Hrvaškem, pa izjavlja klubovo predsedstvo, da itak niso bili člani kluba in jih radi tega tudi ni mogoče izključiti radi podpisa Stojadinovićeve interpelacije. Ze poprej pa so izstopili iz stranke bivši poštini minister dr. Branko Kaludžerić in dr. Mijušković ter senator in bivši minister za gozdove Bogoljub Kujundžić.

Poljska vlada nastopa energično proti Nemcem

Vsa nemška društva razpuščena.

Poljska vlada je kot odgovor na slične odredbe nemške vlade odredila razpust vseh nemških društev na poljskem ozemlju. Vsa imovina teh društev je zaplenjena, domovi in igrišča pa so stavljena na razpolago poljskim društvom. Istočasno je vlada prepovedala uvoz vseh nemških časopisov in knjig.

Göbbels je s tem v zvezi napisal članek v »Völkischer Beobachterju«, v katerem pravi, da je Anglija kriva, ako se Poljska obnaša tako izzivalno, pri čemer zlasti podčrtava izjavo nekega poljskega generala, ki je dejal, da bo poljska vojska diktirala Nemcem mir v Berlinu.

Intervencija Vatikana za sporazum med Poljsko in Nemčijo

Papeški nuncij v Varšavi je ponudil posredovanje Vatikana med Poljsko in Nemčijo za mirno rešitev spora. Poljski zunanji minister Beck in maršal Ridz Smigly sta izjavila, da sta pripravljena za sporazum, toda predlog mora priti od Nemčije, prej pa morajo biti dana zanesljiva jamstva, da bo zajamčena ne-

odvisnost ni nedotakljivost Poljske in njenega življenjskega prostora.

Jugoslovanski poslanik v Londonu, Masić, je umrl. Radi rahlega zdravja je bil prestavljen v Bern v Švico, predno pa je odšel na novo službeno mesto, ga je pobrila smrt.

Konferenca delavskih delegatov na mednarodni konferenci dela

Na dan pred otvoritvijo mednarodne konference dela (7. t. m.) so imeli delavski delegati v Ženevi svojo konferenco, ki se je bavila tudi z vprašanjem delavske delegacije iz Jugoslavije.

Na konferenci je bila sprejeta reso-

lucija, ki pozdravlja herojske napore kitajskega in španskega ljudstva v smislu obrambe miru.

Med konferenco Mednarodnega urada dela se je vršila tudi seja Mednarodne strokovne zveze.

Doma in po svetu

Usmiljena srca. Usmiljenje do ubogih so včasih predvsem gojili v imenu katoličanstva. Dobro delo je to. Tako so utemeljevali svojo propagando. Tudi danes vodijo to politiko, vendar z drugačnimi nameni. Nismo proti preskrbi potrebnih. Oficijelna javnost mora rešiti to vprašanje. — Poskrbeti mora za eksistenčno možnost ljudi, za njih preskrbo za starost in onemoglost. — Vse to pa ni v zvezi z usmiljenjem ampak s pravico. — To je torej javna zadeva, ki je za vsakega od nas.

Kako trgujemo? V prvih treh mesecih letošnjega leta smo izvozili blaga v klirinške države za 650,2 milij. dinarjev (722,3 milij. din. l. 1938.), uvozili pa za 858,3 milij. dinarjev (878,6 milijonov dinarjev v l. 1938.), torej smo klirinškim državam kot sta Nemčija in Italija dolžni 206,2 milijona dinarjev, ki jih bomo morali plačati v blagu. V trgovini z Nemčijo je važen tečaj marke, ki je v zadnjih mesecih padel na 100 : 1.

Poljaki in Italijani. Poljski časopisi zavračajo pisanje italijanskega tiska, da je Gdansk nemško mesto in se sklicujejo na fašistično enciklopedijo, ki je pred leti objavila podatke o Pomorjanskem in stoji tam črno na belem zapisano, da je Nemcev v teh krajih samo nekaj nad 9 odstotkov. Poljski listi pravijo: »Ako si lasti Italija pravico do Džibutija, ker ne gre, da bi imela Abesinija francoskega vratarja, potem smejo z isto pravico zahtevati Poljaki Gdansk za sebe, ker 35 milijonov Poljakov neče imeti Nemčije za vratarja ob morski obali.«

Za skupnega vrhovnega poveljnika francoskih in angleških vojnih sil v primeru vojne je bil imenovan general Gamelin.

Anglija namerava ustanoviti ministrstvo za propagando, kakor ga imata i Nemčija i Italija. Nemški listi pišejo, da ustanovitev takega ministrstva v Angliji znači novo ost proti Nemčiji.

Angleži delajo težave svojim mirovnim zavetnikom v svojo korist. V Londonu sta se Chamberlain in lord Halifax razgovarjala z zastopniki Poljske, Romunije in Grčije glede kreditov za oboroževanje. Vse tri države imajo jamstvo za neodvisnost. Romunija in Grčija sta pa prosili za kredit za oboroževanje. — Anglija ne more dobiti orožja, ker ga izdeluje zase. Denarja pa ne da, ker je finančni minister protestiral, če bi prosilki naročali orožje za angleški denar v Zedinjenih državah ali Rusiji. Anglija hoče tudi z zvezami napraviti sama kupčijo. Ni še jasno, kako bodo rešili to novo kritično vprašanje.

Kako se je stvorila francosko-angleška zveza pred 36. leti. V angleškem parlamentu je govoril zunanji minister Halifax o razgovorih za sklenitev nove trozveze in navedel, kako je prišlo do sklenitve angleško-francoske zveze pred 36. leti. »Jaz in Chamberlain zavidava v sedanjih časih tiste, ki so kovali angleško-francosko zvezo pred 36. leti. Potem ko sta lord Landsdowne in Delcassé določila splošne smernice za sklenitev pakta poleti l. 1903., so bile podrobnosti dogovorjene v največjem miru med stalnim podtajnikom zunanjega ministrstva in svetom francoskega poslanstva v Londonu. Pogodba je bila podpisana v aprilu naslednjega leta. Mogoče bi pogajanja ne bila nikoli uspešno zaključena, ako bi se bilo v tistih osmih ali devetih mesecih, v katerih so se vršili razgovori, toliko govorilo v parla-

mentu in v javnosti, kolikor se govori o pogajanjih za sklenitev angleško-ruske zveze skozi teh osem ali devet tednov, kolikor časa sedaj ta pogajanja trajajo.«

Belgijska vlada potrebuje kredit za preskrbo 10.000 beguncev, povečini iz bivše Avstrije, ki so se zatekli na belgijska tla in so sedaj nastanjeni v dveh koncentracijskih taboriščih. — Parlament je odobril v to svrhu 5.64 milijonov frankov.

Mehika bo sprejela politične begunce iz Španije. Zunanji minister španske republikanske vlade del Vayo se je mudil v Mehiki, kjer je posredoval pri vladi radi naselitve iz Španije došlih republikanskih vojakov. Mehika je dala dovoljenje za vselitev španskih vojakov, ki hočejo v Mehiko. 1619 španskih vojakov je že prišlo tja, med njimi tudi pisatelj Zozaya. Ob prihodu na mehiška tla sta jih sprejela notranji minister in predsednik svobodnih strokovnih organizacij.

Horthy smatra Poljsko za prijateljico Madžarske in je to naglasil v svojem otvoritvenem govoru v parlamentu. Poslanci stranke puščičastega križa so to izjavo sprejeli molče, zato pa so na vladinih klopih tem bolj ploskali. — Puščičarji tudi niso mogli drugače ravnati, ker so bili v tistem položaju.

Strahna avtomobilska nesreča. Na avtostradi na Veliki Klek v bivši Avstriji se je prevrnil izletniški avtobus. 10 oseb je mrtvih in 15 ranjenih.

Prekmurski teden je bil odprt s preteklo soboto, dne 17. junija v Murski Soboti. Prireditelj je gospodarskega značaja.

Slabejša letina kakor lani. Letos pričakujejo zaradi neugodnega pomladanskega vremena in poplav povprečno slabejšo letino kakor je bila lani.

Načrt zakona o elektrifikaciji. Izdelali so načrt zakona o elektrifikaciji države in ga poslali gospodarskim organizacijam v izjavo. — Po načrtu imajo prednostno pravico za postavitev električnih central država, banovine in občine. Če pa bi prednostne upravne ustanove v treh letih ne zgradile predlagane centrale, more dobiti koncesijo za zgradbo centrale privatni kapital. Elektrifikacija države spada v področje državne gospodarske politike. Zato bi morala v potrebnih primerih poskrbeti potrebne kredite za električne centrale, če ni privatnega kapitala ali podjetnosti, država. — Imetelji starih obveznic vojne škode se opozarjajo, da jih morajo zamenjati za nove do 31. julija 1939, ker sicer zapadejo.

Tretjič se je omožila in naslednji dan obesila. V vasi Ričice pri Šibeniku se je 45 letna vdova Ana Šikičeva poročila v tretjič in sicer s 73-letnim Ilijom Gruborom. Naslednji dan so jo sosedje našli obešeno na drevesu poleg hiše. Že prejšnji dan pa je na svatbi rekla, da želi biti pokopana pod tem drevesom. Kakor vse kaže, ji je bilo dosti i življenja i porok. **Cena jajc v Nemčiji** je znajala do nedavna 11 pfenigov za komad, sedaj je zvišana na 13 pfenigov, pozimi pa stane jajce 15 pfenigov. V našem denarju računano stane eno jajce sedaj din 1.88.

Iz Češke

Zasedbo Prage dne 15. marca 1939 je nameravalo poveljstvo nemške armade izvršiti s pomočjo letal. Določeno je bilo, da bi bila letala prepeljala osem bataljonov vojakov, ki bi bili poskakali s padali izpod neba na tla. Osem bataljonov vojske odgovarja številno moči ene divizije. Do izvedbe tega načrta pa ni prišlo, ker je tiste dni divjal nad Češko silen snežni vihar.

Iztril je brzovlak pri Podmoklih (Bodenbach) na Češkem. Ubilih je bilo 12 oseb, več pa hudo ranjenih. Oblasti sumijo, da gre za sabotažo. Zato so na tistem mestu postavili stražo.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Ravno sem hotel zadremati, ko me je prestrašil krik, ki mi je šel skozi kosti in mozeg. Prišel je od vzhoda, zelo slab, kot iz velike daljave, toda brez dvoma je bil človeški glas. Marunga, ki je doslej hodila sem in tja je obstala, kriknila prestrašeno in se spustila na tla poleg nas. Stari Kauka se je tresel kot trepetljika in se pomaknil bliže k Taviju, ki je dvignil glavo in prisluhnil v smeri, iz katere je prišel krik. Valovje je brez prestanka grmeč butalo ob obrežje, toda v tišini, ki je nastopila za kratko sekundo predno je prihrumel nov val, smo zopet začuli ta slaboten krik. Lahko bi bil tudi glas kakšnega prastarega duha te dežele, ki je tožil nad razdejanjem svojega otoka...

»Mogoče je kakšen duh,« je ječal Kauka s tresočim se glasom. Napeto smo prisluškovali in zopet smo začuli oddaljeni klic. Tavi je skočil pokonci, »Ne,« je rekel, »človek je. Pridite!«

Do tistega trenutka nismo niti pomislili na to, da je razen nas lahko še kakšna živa duša na otoku. Domnevali smo, da ni mogel nihče preživeti zadnjega navalu morja, kdor se ni bil rešil na koralno vzpetino. Na onih par palmah, ki so še ostale in smo jih videla z našega zatočišča ni bilo niti sledu o ljudeh. Menda je odveč, da bi vam še posebej omenil, da nismo izpustili niti enega drevesa na vsem otoku, v kolikor je bil za nas dostopen, ki bi ga ne bi bili preiskali. Vseh skupaj ni bilo več dreves kot dvajset.

70

V mesečini smo sledili Taviju in šli v smeri proti širokemu jarku, ki je sedaj ločil otok v dva dela. Jarek je bil do roba napolnjen z vodo, derečina pa je bila tako močna, da bi tudi najboljši plavalec ne mogel preplavati jarka. Šli smo ob robu jarka do morskega obrežja, v upanju, da se nam bo posrečilo kje najti kakšen prehod, toda iskali smo zaman. Tako nam ni preostajalo drugega, kot da smo počakali, dokler morje še bolj ne upade.

Med tem smo klicali vedno znova in znova, dokler nam ni končno odgovoril slaboten glas. Takoj nato smo opazili neko človeško postavo z otrokom v naročju. Na tako daljavo nismo mogli razločiti, kdo da je bil, hrumenje pljuskote pa nas je tudi oviralo, da se nismo mogli sporazumeti z blodečo postavo. Podvizal sem se nazaj, po svojo malo torbico z zdravili in sem obvestil Marungo o našem odkritju. Potem sem zopet tekkel k Taviju in Kauki, toda šele ob zori smo si lahko upali preko novo nastalega vodnega jarka. Tavi je šel kot prvi, držeč svojo torbico v roki visoko nad glavo. Do sredine jarka smo lahko bredli, potem smo morali pa plavati! Kauko in mene bi bila derečina skoraj odnesla, končno smo pa le vsi srečno dosegli nasprotni breg.

Tam smo našli nekega moža in njegovo ženo s petletnim sinom. Mož je imel zlomljeno levo roko nad komolcem, žena, ki je bila samo napol pri zavesti, je bila ranjena in sicer jo je zadela nek predmet, ki ga je vihar prinesel po zraku, samo otroku se ni bilo ničesar zgodilo. Družina je med tem, ko je divjal hurikan, iskala zavetja na neki kokosovi palmi, ki nam jo je pokazal oče družine. Malo je manjkalo, da niso valovi drevesu izpodjedli korenin, kajti stalo je nagnjeno skoro do tal.

Možu in ženi sem dal najprvo vsakemu krepk požirek žganja in bi jima bil tudi takoj nudil prvo pomoč, ako bi nam ne bila pripovedovala o treh ljudeh, ki so se še vedno nahajali na palmah. Reklo se nam je, da sta dva izmed teh gotovo še pri življenju, toda preveč onemogla, da bi lahko splezala z drevesa. »Mi lahko počakamo,« je rekel mož s slabotnim glasom. »Najprvo je treba pomagati onim!«

Kmalu smo jih našli, kajti palm, ki bi jih bili lahko preiskali ni bilo več veliko. Med preživeli mi je bila žena srednje starosti, ki je na naše klice odgovorila skoro neslišno. Kauka je splezal k njej na drevo in jo je spustil po vrvi, s katero je bila privezana ob deblu, na tla. Bila je nepoškodovana, toda neverjetno izčrpana. Drugi je bil mlad mož, ki je imel strahovito rano, katero je zadobil, ko ga je vrgel vihar ob steber neke podrte hiše. Kljub temu se mu je posrečilo splaziti se do palme in splezati na njo; trpel je bolečine, ko smo ga spravili doli. Na tretji palmi smo našli ženo in njenega malega sina, ki sta oba umrla od silnih naporov. Dečka, ki mu je bilo kaka tri leta, je mati privezala nase s svojimi kitami. Kauka je spustil oba mrliča počasi na tla; potem pa smo slišali njegov krik poln začudenja. Splezal je doli; z levo roko se je držal na vrvi, na kateri je bila privezana mrtva mati, s svojimi golimi nogami pa se je oklepal drevesa. V desni roki je držal iz palmovih vej spleteno košarico; vsi smo ga obstopili, ko jo je odkril. V čist kos jadra povito je ležalo pet ali šest mesecev staro dete in spalo tako spokojno kot da bi bilo ležalo v materinem naročju.

• (Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Odkritje spomenika pok. kralju Aleksandru Zednitielu se je vršilo dne 18. junija z veliko manifestacijo. Slavnostni govor je imel gosp. Rudolf Pleskovič. Odkril pa je spomenik kraljev odposlanec podpolk. Stefanovič. Občino je zastopal župan s. Klenovšek Jakob.

V okvirju društva »Vzajemnosti« smo ustanovili nov odsek in sicer citraški, prvotno samo za odraslo mladino članov »Vzajemnosti«. Tem potom vabimo mladino obojega spola, katera ima veselje do učenja citer, da se prijavi v društveni pisarni in sicer vsak dan od 6. ure zvečer naprej, do dne 27. t. m. (torek, ko se bo vršila prva spupna vaja). — Odbor.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« sklicuje v torek, dne 20. t. m. ob 5. uri popoldne v dvorani »Delavskega doma« predavanje »Naša ustava«. Predava profesor Košak iz Ljubljane. Vsa delavska, kakor ostala javnost vljudno vabljeni. — Odbor.

Dramski odsek naše »Vzajemnosti« vprizori kot zaključek sezone v nedeljo, dne 25. t. m. narodno igro »Zaklade«. Igra se bo vršila ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavskega doma«. — Predprodaja vstopnic v trgovini »Delavskega doma«. Za obilno udeležbo se priporoča — dramski odsek.

ZAGORJE OB SAVI

Ogromna ležišča premoga

Zagorski rudarji so že dalj časa marljivo na delu pri odkrivanju novih ležišč premoga. V Kotredežu so odkrili premogovno plast, ki meri v višino in širino okrog 28 do 30 m in sega v velikem loku pod zemljo do globine 456 m, od koder se zopet v loku vrača proti vršini in meri tistega tega loka okroglo 1000 m. Premoga je toliko, da ga bo 200 ljudi lahko kopalo 500 let. — Zasedili so pa premogovne plasti tudi še na drugem mestu, ki pa poteka v poševni legi v zemeljske globine in bodo mogoče še bolj izdatne kot pa tiste, ki so jih odkrili v Kotredežu. Ta odkritja so razveseljevala za naše rudarje, ki sedaj vsaj vedo, da jih ne čaka usoda, kakršna je zadela laške rudarje.

KRANJ

Pozor, gospod ravnatelj! Vsi dobro vemo, v čigavih rokah je tovarna, katero pred javnostjo zaenkrat še zavestno, zavedati pa se morate, da ste na naših tleh, da je žetev te tovarne plod žuljev naših delavcev in nameščencev in da je konzum proizvodov odvisen le od našega domačega trga, katerega dobiščen del tvorijo — državne dobave! Zato je za našo javnost nerazumljivo in žaljivo, da se baš zadnje čase odpušča domače nameščence, nastavlja pa ljudi, ki so našemu rodu tuji. — Za danes bomo navedli samo en slučaj: nedavno je znan kranjski veletrgovec odpuštil takega tujega človeka in temu junaku je zadostovalo tridnevno potovanje v inozemstvo, da je dobil službo v Vašem podjetju s posredovanjem človeka, na katerega Vas že v drugič opozarjamo, da nam ne bo treba še v tretjič priti — z imeni in dejstvi na dan! — Opozarjamo pa tudi naše domače ljudi, ki so v tem podjetju zaposleni na odgovornih mestih, da se takemu postopanju in pševanju gotove gospode vendar že enkrat odločno upro, ker so lahko gotovi, da bo vsa naša poštena javnost za njim!

Gradbeni predpisi so zelo strogi tudi pri nas. Imamo pa v Kranju dosti jare gospode, ki se zna in more spretno izogniti vsem takim stroškom in junaško gradi proti predpisom in kar brez komisij! V vrtnem delu mesta gradi znan denarni mogotec moderni garaži podobno barako kar v regulacijski črti in tik ob cesti, čeprav je vsem znano, da je 4 metrska razdalja od ceste vsakomur predpisana. — Prosimo gradbeno oblast, da napravi red tudi v tem pogledu, posebno pri ljudeh, ki z lahkoto plačajo!

Vsled nepazljivosti podjetja se je delavstvu preveč odrgovalo za bednostni fond. »Jugobruna« je leta dolgo napačno odtegovala svojemu delavstvu davščino za bednostni fond. Po zakonu je samo tisti delavec zavezan plačevati za bednostni fond, ki plača na dan vsaj 50 para uslužbenskega davka. Tisti, ki pa plačajo manj uslužbenskega davka, so popolnoma prosti bednostnega fonda. »Jugobruna« je pa odrgovala za bednostni fond tudi takim, ki so plačevali na dan 25 do 30 para uslužbenskega davka. Znesek, ki je bil na ta način odtrgan posameznemu delavcu, je sicer malenkosten, za vse delavce »Jugobruna«, katerim se je preveč odrgovalo, pa lahko rečemo, da so v dveh letih bili oškodovani približno za 80 tisoč din. Ta nepazljivost s strani podjetja se je ugotovila šele sedaj, ko je nek delavec po odvetniku dr. Vilfanu iztožil primanjkljaj za dve leti nazaj. Sodišče je tožbi ugodilo ter obsodilo »Jugobruno« na plačilo. Vprašanje pa je, kaj bo s celotno vsoto, ki je bila na ta način delavstvu po krivem odtegnjena. Morda bi bilo umestno, da bi obratni zaupniki »Jugobruna« skušali dobiti ta denar in ga potem s privoljenjem ostalega delavstva porabili za socialne namene delavstva.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Delo v tovarni kos in srpov počiva. Vodstvo tovarne kos in srpov A. Kieffer je ustavilo delo v tovarni za dobo štirih tednov in poslalo delavstvo za ta čas na brezplačni dopust. — Ukrep tovarne pomeni težek udarec za delavstvo, ki je navezano na zaslužek in v tem času ne bo dobilo nobenega drugega dela. — Pomoč je potrebna, samo, da se s takim zastojem v naši industriji premalo računa. — Delavci naj se potem občine obrnejo na Borzo dela radi podpore.

MARIBOR

Hodniki na mostu že v drugič razkopani. — Posebnost našega mesta je, da se vsako cesto vsaj parkrat prekoplje. Enkrat polagajo v zemljo te cevi, drugič one, potem to napeljavo, pa zopet ono, namesto, da bi vsako, vsaj pa glavno cesto zgradili v profilu tako, da bi se računalo z razvojem. Sedaj zopet razkopavajo hodnike na glavnem mostu, ker je treba položiti betonske cevi za telefonski kabel. Lani bi bilo šlo vse obenem, sedaj pa je delo dvojino in tudi stroški bodo večji.

Nov »Mladinski dom« nameravajo zgraditi na dosedanem kostanjevem vrtu na vogalu Prešernove in Majstrove ulice pri Dijaškem domu. Komisija mestne občine si je ta teden prostor že ogledala in izvedla potrebno merjenje. Sedaj so v teku vprašanja finansiranja in izvedbe zemljičnega stanja s strani mestne občine, ki še ni urejeno. S to zazidavo bo zgubil »Mariborski teden« enega najboljših prostorov, ker je na tem prostoru vedno zabavni del »Mariborskega tedna« z restavracijami in godbo, kar prinaša »Mariborskemu tednu« največ dohodkov in je tudi največja njegova atrakcija.

Mešano realno gimnazijo imamo, ki se je letos spremenila v popolno. Toda učni zavod nima dovolj prostorov in tudi ne učnih moči. Za 12 razredov po 50 učencev in učenk je bilo na razpolago samo 6 sob. Tako piše »Slovenec«. — Torej bomo dobili novo poslopje za mešano gimnazijo.

Dinar za protituberkulozni azil. V mesecu maju 1939 je azilski sklad dosegel vsoto din 486.162, ki je namenjena za gradbo azila jetičnih bolnikov v Mariboru.

Zračne sesalke so kradli raz koles trije nepridiprivi zlasti v kletnih prostorih v Delavski zbornici, kjer so delavci shranjevali svoja kolesa. Sedaj jih je zalotila policija in našla v njihovih stanovanjih celo zalogo nakradenega blaga.

RUŠE

Hlapec Jernej na odru. Na Telovo 8. junija je imelo ruško delavstvo priliko, prisostvovati igri »Hlapec Jernej in njegova pravica«. V Mariboru kakor tudi okolici je ruška gledališka družina že precej poznana. Toda vzlic temu do sedaj na svojem odru še ni uprizorila nobenega od Cankarjevih del. Bili so vedno neki predsodki, ki so onemogočili, postaviti tudi resna dela na deske. S podano igro so odpadli sedaj vsi namišljeni zadržki in osobito delavstvo želi videti še več sličnih del. Režija je bila v rokah g. Sornika Franja. Podanih je bilo 9 slik. Na sedmini si zamišljamo nekoliko več ljudi, medtem ko je v prizoru na tičnici preveč otrok, kar je nekoliko motilo. V Ljubljani na sodnji naj bi bil režiser mlademu sodniku le prisodil sodniško haljo, že radi uradne strogosti in hlapca Jerneja zahteva po pravici bi še vidneje prišla do izraza. Jernej v zaporu in njegov pogovor s potepuhom je močno učinkoval. Tudi pogovor med župnikom in Jernejem je zadel v živo. G. Medved v vlogi hlapca Jerneja je bil v govoru kakor v kretanjah izvrsten, pokazal je vse igralske vrline. Vsi igralci so se potrudili, nekaj nedostatkov je opravičljivih, saj je ta igra bila ena prvih resnih del, ki smo jih videli na odru »Sokolskega doma«. Tolmačenje prizorov s pomočjo napisov na odru je veliko pripomoglo k lažjemu razumevanju poteka igre. Dvorana je bila povsem polna. Režiserju kakor igralcem je ruško delavstvo za njihov trud hvaležno.

LAŠKO

Na naslov občine sv. Krištof. V neposredni bližini gostilne Trbovc vodi čez potok Rečico lesen mostiček, ki pa je v zelo slabem stanju. Čez ta mostiček se razvija velik promet, ker vozijo preko njega les in težke vozove s premogom, v bližini se nahaja rudniška separacija in stanovanjska kolonija ter ljudje stalno hodijo čez ta most. Občina Sv. Krištof ima stalne izdatke s tem lesenim mostom, zato prosimo upravo, da zgradi čim prej nov betonski ali vsaj kamniti mostiček. To je potrebno iz varnostnih ozirov, pa tudi uprava sama ne bo imela več neprestanih izdatkov s popravili. — Prav tako je potrebna vsaj na nekaterih mestih regulacija Rečice; saj je pri zadnji poplavi spet napravila za okroglo 40.000 din škodo. Ponekod ima struga veliko vijugo, da zastaja vodni tok, drugod so se nagomadle kleči, stara debla, korenine, raztrgani so bregovi itd. Ob tem potoku imajo nekateri siromašni rudarji njivice in travnike, ki jih pa večkrat narasla Rečica zalije in zasuje ali pa trga ter odnaša. Občinsko upravo naprošamo, da izposluje pri banski upravi primerno podporo za to regulacijo, ki je v resnici potrebna za vse stanovce ob Rečici, ker je na nekaterih mestih izpodjedena celo cesta v Gor. Rečico. — Prebivalci Rečice.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Smrtno se je ponesrečil s. Žane Kostevc, rudniški kočijaž. Dne 9. junija je prevažal iz postaje živila za rudniški konzum. Med vožnjo so se mu splašili konji in je nesrečno prišel pod voz. Kolesa so mu strla lobanjo in je bil takoj mrtev. Dne 11. junija smo ga spremili na zadnji poti. Pogreba se je udeležila velika množica delavstva. Na grobu mu je spregovoril v slovo s. Jurak Jože, delavska godba pa je igrala žalostinke. Pokojnik je bil zelo priljubljen in izredno dober človek, pa tudi zaveden delavec. Zapustil je ženo in štiri otroke, ki so še vsi nepreskrbljeni. Preostalim izrekamo naše sožalje, njega pa bomo ohranili v lepem spominu.

Zborovanje pekovskih pomočnikov. V nedeljo, dne 27. t. m. se bo vršilo zborovanje pekovskih pomočnikov iz mesta in okolice. Razpravljalo se bo o novi kolektivni pogodbi in nočnem delu. Vabijo se vsi pekovski pomočniki, da se jih v čim večjem številu udeleže. — Družnost! — Odbor.

Redne vaje pevskega odseka »Vzajemnosti« se vrše vsak torek točno ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice, II. nadstropje. Vabimo vse sodruge in sodružice, da se jih v čim večjem številu udeleže. Družnost! — Vabi — odbor.

Občni zbor »Ljudske samopomoči« v Mariboru se bo vršil potom delegatov v nedeljo, dne 2. julija ob 10. uri v lastni palači.

Upravni odbor Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru sklicuje za v nedeljo, dne 9. julija t. l. ob 8. uri zjutraj

redni letni občni zbor

1. dnevni redom;
2. Otpritev in čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
3. poročilo upravnega odbora;
4. predsednika,
5. tajnika,
6. blagajnika;
7. poročilo revizorjev;
8. določitev višine prispevkov in podpor;
9. sklepanje o pravočasno predloženih skupinskih predlogih;
10. sprememba pravil;
11. sklepanje o naloganju in uporabi društvene imovine;
12. izvolitev upravnega in nadzornega odbora;
13. slučajnosti.

Občni zbor se bo vršil v dvorani »Sokolskega doma« v Mariboru, Aleksandrova c. 5 (prej »Unions«.

Predavanja v št. Vidu in Zabukovci

Predavanja o socialni zaščiti, ki sta se vršili v soboto, dne 17. junija v št. Vidu in v nedeljo, dne 18. junija v Zabukovci, in na katerih sta poročala ss. dr. Reisman in Jelen, sta lepo uspeli. Podrobneje poročilo priobčimo prihodnjič.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Pet let truda in dela proslavlja letos Zveza lesnih delavcev in sorodnih strok, podr. v št. Vidu. Za ta kratek, toda pomemben jubilej v teh časih priredi dne 25. junija veliko vrtno veselico na sokolskem letnem telovadišču, v slučaju slabega vremena ta dan pa dne 16. julija. Igrala bo godba »Zaria« iz Ljubljane, ki bo imela tudi od 3. do 4. ure propagandni koncert. Sosemileniki, sodrugi, vabimo vas, da nas ob tej priliki obiščete in nas podprete, ne samo materijelno, temveč, da nam pomagate moralno dvigniti naše delavstvo, katero še živi v temi. Poleg tega je potrebno, da se tudi pri nas zbere večja množica zavednih delavcev tudi od drugod. Tm prireditve naj dokaže javnosti pravo razpoloženje med delavstvom za svobodno strokovno in kulturne organizacije. Na svidenje! Družnost!

JESENICE

Malo izboljšanje konjunktura v naši tovarni. V zadnjih dneh je opaziti malo izboljšanje obratovanja v naši tovarni, ki je bilo, lahko rečemo, od novembra 1938 zelo, zelo okrnjeno. — Delavstvo je zaradi zmanjšane delovnega časa utrpelo velikansko izgubo na zaslužku, od česar se Jesenice in vsi na jeseniške obrate navezani kraji še dolgo ne bodo opomogli. — Zadnja meseca je bil jeseniški revir gospodarski na tleh. Denar je kar izginil iz prometa. Upati je, da se bo položaj še bolj izboljšal, da pridejo delavci in vsi, ki od njih živijo, malo do sape. V pondeljek je bilo sprejetih tudi 10 delavcev, med njimi 6, ki so bili pred meseci reducirani in pa 4 vojaški povratniki. Specialne delavce: elektrovarilce, soferje, livarje in precizne ključavničarje, seveda prvovrstne moči, pa tovarna nujno potrebuje. Celu z oglasi v časopisih jih išče. Zeleti bi bilo, da bi se težaven položaj, ki je bil vse letošnje leto na Jesenicah, že vendarle popravil.

ZABUKOVCA

Vrtno veselico priredi delavsko glasbeno društvo »Zaria« v nedeljo, ne 23. julija na vrtu gostilne s. Zupanca v Migoinicah. Zato naprošamo vsa sosedna društva, da na omenjeno nedeljo ne prireajo kakšnih prireditev. Ljubitelji delavske glasbe in zabave vabljeni. — Družnost!

PREVALJE

Brezposelnost v našem kraju, zlasti na bližnjih Lešah je še vedno problem. 15 brezposelnih rudarjev je pred časom dobilo delo pri premogovniku v Holmecu. Mogoče bo tekom mesecev našel tamkaj še kdo izmed njih zaposlitev. Največ računajo na zaposlitev pri prelaganju banovinske ceste v Guštanju.

Vojni oškodovanci, ki so utrpeli za časa vojnih dogodkov na Koroškem v letih 1918.—1920. škodo se pozivajo, da jo nemudoma ponovno prijavijo, z navedbo predmetov, toda brez cene podpisane odboru, oddelek za Koroško na Prevaljah, ker je edino ta odbor kompetenten urejati zadeve vojnih oškodovancev iz Koroške in dajati informacije. — Za odbor vojnih oškodovancev, oddelek za Koroško na Prevaljah: predsednik Rozman Alojzij, Prevalje; tajnik Mauher Franc, Žerjav pri Črni.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

CELJE

Minimalna mezda dini 2.75 na uro za preživljanje zadostna!

Tako je izjavil nek gospod v Celju. — On ima sicer mesečno din 9000, pa ve tudi kako človek lahko živi in se oblači z mezdo din 2.75. Naj nam javno razodene ta recept, da se ga bodo poslužili vsi tisti, ki s tako mezdo ne morejo in ne znajo preživljati sebe in svojih družin.

Na vpogled smo dobili izplačilni listek nekega delavca za en teden. Delavec je delal 40 ur in zaslužil din 110. Ta nesrečni človek ima ženo in 5 nedoraslih otrok.

Prosimo dotičnega gospoda z devetimi tisoč dinarji mesečno, ker je ne samo socialen, ampak tudi človek, ki se ne boje in sicer javno, kako naj se ta sedemčlanska rodbina preživi s tem zaslužkom. Upamo, da nam ta gospod ne bo ostal dolžan odgovora. Želimo, da se tista velika krščanska ljubezen do bližnjega pokaže tudi v praksi.

Obljube se niso izpolnile. Za časa Stojadinovičevih volitev so obljubljali delavcem nebena na zemlji. Marsikdo mu je oddal svoj glas v dobri veri, da si bo s tem pomagal. Vse vprek je hvalilo Stojadinoviča kot edino zmožnega, da nas pripelje v varni pristan, kjer bo za vse dela, jela in brezskrbnega življenja. — Nismo verovali tistim, ki so nas svarili, da so to čisto navadne volilne limanice. Neumni kot kalini smo zaupali Stojadinoviču, ki se je sedaj rad ali nerad umaknil v zaslužben politični pokoj. — Mi razočarani pa čakamo na dane obljube. Končno smo prišli do spoznanja, da se je treba okleniti programa, organizacije, ki se bori za nas, ne pa oseb, ki prihajajo med nas mesec dni pred volitvami, da nas takoj po volitvah zapuste. Delavci, spreglejmo v zadnjem trenutku, zaupajmo organizaciji, ki je stalno z nami. Do moči in pravice bomo prišli, če bomo spregledali in napravili sami vsi skupaj potrebno delo za naš dobrobit. Delavec, ki je spregledal.

Železniška nesreča. Na prelazu v Medlogu, ki je je postal prava past za človeška življenja se je dne 17. junija zgodila nova železniška nesreča. Vlak je zadel v voz, na katerem sta se vozila 41 letni posestnik Golayšek in 41 letni tovarniški delavec Kuder iz Seč pri št. Pavlu. Kuder in Golayšek sta dobila zelo hude poškodbe. Konju pa je lokomotiva zdrobila nogo.

Zborovanje pekovskih pomočnikov. V nedeljo se je vršil sestanek pekovskih pomočnikov iz Celja in okolice. Vabilu so se odzvali polnoštevilno pekovski pomočniki in enodušno sklenili, da se bodo složno in disciplinirano borili za svoje upravičene zahteve in novo kolektivno pogodbo. S. Grubauer, savezni tajnik, je razložil navzočim položaj živilskih delavcev in dal točna navodila za nadaljno delo v prosep celokupnega članstva. Za svoja jasna in jedrnata izvajanja je žel splošno odobravanje.

Sodrugi, pomočniki, na složno in skupno delo! — Cvetlični dan »Vzajemnosti« v nedeljo je prav lepo uspel. Sodrugi in sodrugom, ki so pri tej akciji sodelovali priznanje in zahvala! — Seja »Vzajemnosti« se bo vršila v sredo 21. t. m. s pričetkom točno ob 20. uri v društveni sobi.

MEŽICA

Vesti o prodaji mežiškega rudnika neki nemški družbi se zaenkrat ne potrjujejo. Odišlega ravnatelja Bargateja je nasledil nov ravnatelj, razmeroma zelo mlad, po narodnosti Anglež, ki pa obvlada perfektno tudi nemščino. Zaenkrat še ni opaziti nobenih sprememb. Odišlem ravnatelju Bargateju se čuje, da je odpoval v London, potem pa da pojde baje v J. Afriko. Mežiški rudnik namreč ni edini rudnik, ki je last te angleške družbe.

TO IN ONO IZ SLOV. GORIC

Po toči prizadetim viničarskim družinam je treba priskočiti na pomoč. Zadnja katastrofalna toča, ki je obiskala občini Sv. Ana in Sv. Benedikt v Slov. goricah je hudo udarila viničarske družine, ki jim je uničila vso upanje na zadovoljivo letino. Toča je uničila na itak skromnih njivah posejani ječmen, ki je bil skoraj zrel. Pridelek je zmanjšal za 80 odst., da mnoge družine ne bodo pridale niti za najnujnejšo silo in so izpostavljene stradanju. Uničeni so tudi ostali vrtni in poljski sadeži in posevki. Banovina in država bi naj obubožanim družinam pomagali v denarju, s koruzo in žitom, da se jim omogoči obstanek. Tudi pri javnih delih naj se predvsem upošteva po toči prizadete viničarje, katerim naj se nudi zaposlitev in zaslužek, kar bo pripomoglo k izboljšanju njih socialnega položaja.

Zaščitite kmečke služitelje! V neznosnih razmerah se nahajajo širom Slovenskih gorik kmečki služitelji, to so hlapci in dekle. Mnogi gospodarji-kmetje jih hudo izkoriščajo pri delu kakor tudi pri plači. Skoroda je običaj, da zaslužijo kmečki hlapci borih 40—60 din in dekle do 50 din mesečno pri najnapornejšem delu. V življenjskem interesu tega proletarijata je, da se mu nudi potrebna zaščita in pravično uredi plače.

Pocenitev sladkorja?

Ali pride do tega?

Gospodarsko finančni ministrski odbor razpravlja že dalje časa o sladkornem gospodarstvu v državi. Nujnost rešitve tega vprašanja je v tem, da sladkorja primanjkuje in ga bo treba uvažati. Odbor je načelno uvoz sladkorja sklenil, ni pa se še izrekel glede znižanja carine. Uvažale bi sladkor državne sladkorne tovarne, in sicer iz čehomoravskega protektorata. Finančni minister predlaga, da se uvozna carina zniža za din 2.—; od tega zneska naj dobi kmet za sladkorno repo 30 para, za konzumente pa naj se sladkor poceni za din 2.70. Minister pričakuje, da bodo tudi tovarne znižale cene, da bo sladkor za din 3.— cenejši.

Pripomniti je treba, da kartel omejuje pridelovanje sladkorja in ga zaradi tega primanjkuje. Vrhutega pa je poraba sladkorja v Jugoslaviji, ker je predrag, malenkostna. V naši državi se porabi 5.6 kg sladkorja na osebo, dočim znaša množina drugod po 15 do 25 kg povprečno. S tem je v zvezi naš življenjski standard, ki se odraža tudi v finančnem gospodarstvu države, ki bi ji moralo biti načelo: velika poraba, večji dohodki, čeprav so nizke davščine, ne pa majhna poraba in velike davščine. Draginja življenjskih potrebščin dvakrat škoduje: konzumentom, ker se ne morejo hraniti, in državi, ker so prejemki — redki.

„Kogar bog hoče kaznovati, ga udari s slepoto“

Napoleon je bil mogočen gospod. Postal je francoski cesar. V svoji sreči zmagašlavlja je postal prešeren in pohlepen še po večji slavi; osvojiti si je hotel ves svet.

Napoleonova Francija je širila civilizacijo in napredno kulturo.

Vendar ga je bog udaril s slepoto, da ni videl meje svoje oblasti. Pred Moskvo v Rusiji je bila končana njegova slava. Odgnali so ga v pregnanstvo na otok Sv. Helene, kjer je umrl zapuščen.

Rimski cesar Neron je bil zverina v človeški podobi. Preganjal, mučil in moril je poštene ljudi iz sadizma. Slep je bil. Ni videl in vedel, da je vsak človek njemu podobno bitje. Dal je zažgati Rim in se radoval nad lepim velikim požarom. Slep je bil; ni videl, da to boli strahovito njegove sodržavljane Rimljane. Čuta pravice in poštenosti v svoji ošabnosti ni imel do svojih državljanov.

Moril je prve kristjane in se veselil nad bedo siromakov, ki so bili itak brez

pravice.

Rimljani so se mu uprli. Bežal je pred uporniki in ko je videl, da jim ne more uiti, je zapovedal svojemu spremljevalcu, da ga je umoril.

Zgodovina je polna takih dogodkov, v katerih so bili navidez veliki močje udarjeni s slepoto in kaznovani.

Danes dejansko ni več telesnega suženjstva, ker je človeška družba napravila velik korak v moderni civilizaciji. Ni pa manjše kakor je bilo nekdanje telesno, duhovno suženjstvo, to je, zatiranje, naravnost moritev človeškega duha, ki naj bi se razvijal z napredkom in ustvarjal potrebne duhovne in socialne vrednote.

Zakaj, če je človeštvo razvito, bi se bile morale tudi socialne in družabne razmere razvijati tako, da bi vsi ljudje živeli v duhovni in socialni pravičnosti.

To bi bil pravi namen življenja, vse drugo je slepota, ki ji sledi kazen sama od sebe.

V ogledalu

Ubogi Francozi. V drugi številki »Zbora«, ki se naziva glasilo jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor« in izhaja v Celju, je izšel uvodni članek »führerja« Dimitrije Ljotića, ki razpravlja o 150-letnici francoske revolucije. Če bi se našel prevajalec, ki bi ta članek prevedel na francoski jezik, in bi ga poslal kakšnemu francoskemu humorističnemu listu, bi zaslužil lep honorar, ker bi pripomogel Francozom do redke zabave. Seznani bi istočasno francoski narod z velikim genijem, ki je napisal ta članek, v katerem deli francoskemu narodu lekcije in mu prorokuje propast menda samo radi tega, ker zabiti Francozi nočejo fiderskega sistema namesto demokracije. »Slovenec« nas je prejšnje čase seznanjal s tem, da Sovjetsko Rusijo vladajo povečini sami židje. Ljotić pa pravi, da pravzaprav vladajo Francoze sami židi, in v to svrhu navaja razna židovska imena, med katerimi pa nismo mogli zaslediti žida Diamantsteina iz Zagreba, ki je po znani aferi s tisto jugosl.-nem. eksportno družbo, v katero je bilo vplačanih din 500.000 inozemskega kapitala najbrže pobegnil iz naše države v Francijo. Židi, demokracija, marksizem itd., vse to je menda plod nesrečne francoske revolucije, ki je prelomila s fevdalizmom in zapisala na vsaka francoska vrata besede: bratstvo, svoboda, enakost, kar pa duhoviti člankar smatra za zmotno. Kako naj bi bil führer Ljotić brat in enak ter da bi delil svobodo z drugimi? To zmotno pa seveda silno zamerja »zaostalom« Francozom genijalni mistec in vodja z našega juga. Če nas Francozi doslej niso dovolj poznali, bi k temu gotovo lahko mnogo pripomogel članek Dimitrije Ljotića, ki se je na večno škodo človeštva rodil vsaj 200 let prepozno, sicer bi bila francoska revolucija gotovo krenila v drugo smer.

Tak človek pa morilec. »Slovenec« si je pustil poslati naravnost iz Pariza poročilo o zadnjih mesecih življenja morileca Weidmanna in o njegovem obglavljenju. Opis je poln ganljivih pripovedovanj: »...«

Delavski pravni svetovalec

Prodaja blaga v tovarni (Savinjska dolina)
Vprašanje: Tovarna je doslej svoje proizvode delavcem prodajala po lastni ceni, v kolikor so delavci rabili za svojo lastno potrebo. Sedaj je tovarna to prodajo ukinila, češ, da oblast tega ne dovoli. Ali je takšna prodaja prepovedana po kakšnem zakonu?

Odgovor: Vsakdo sme izvrševati le ono obrt in trgovino, za katero ima po obrtnem zakonu izrecno dovoljenje. Če tovarna nima posebej obrti, da sme poleg izdelave blaga tudi na drobno prodajati, že radi tega ne sme prodajati blaga delavcem, četudi po lastni ceni. § 214 obrtnega zakona pa še izrecno določa, da službodajalci ne smejo dajati svojemu pomožnemu osebju na račun plače alkoholnih pijač, niti drugega blaga, razven živila in redno hrano po lastni ceni, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, blago za delo, zemljo za upora-

bo. Vse po povprečni vrednosti, kolikor jih to samo stane. Delodajalci so s takšno prodajo v nešteti krajih izrabljali odvisno delavstvo s tem, da so jim vsiljevali celo za visoke cene zlasti pokvarjeno blago, ki ga delavci niti rabili niso in so ga morali potem naprej prodajati. Takšne slučaje smo imeli zlasti v Mariboru in tudi drugod.

Odpoved stanovanja (Tržič)

Če glasi najemna pogodba na obojestransko enomesečno odpoved v običajnih zakonitih rokih, potem je treba stanovanje odpovedati že dan pred 1. v mesecu, tako da je potem še celi 1 mesečni odpovedni rok. Če ste odpovedali stanovanje šele 10-tega v mesecu, niste prav storili. Ako gospodar ne bo dobil drugega najemnika prej, boste morali vsled tega plačati najemnino še tudi za celi prihodnji mesec.

Kaj mora vedeti delavec in delodajalec o narodno-obrambnem davku

ki se bo pobiral od 1. julija t. l. dalje:

Poslodavci, ki razpolagajo s knjižicami uslužbenega davka in ki vsebujejo ime, rojstno leto in poklic uslužbenčevih otrok, bodo morali ugotoviti na osnovi teh podatkov, koliko maloletnih živih otrok imajo poedini uslužbenec oziroma če so samci, ožjenjeni ali vdovci in primerno tem podatkom na uslužb. davek in eventualni 1 odst. izredni doprinos, ki ga morajo odbiti pri izplačilu in odvesti do 15. vsakega meseca, odmeriti in odvesti tudi spec. doprinos. Ker poslodavci odgovarjajo za pravičen odvod uslužbenega davka in spec. doprinos, si morajo priskrbeti od občine za vse svoje uslužbence rodbinske podatke, zlasti tudi podatke, ki jih ne vsebuje knjižica za uslužbenški davek, to je rojstni dan otrok, da li je uslužbenec samec, ožjenjen brez otrok ali vdovec in koliko je star. Te podatke naj vpišejo na prvo stran te knjižice, poročilo občine pa naj shranijo kot prilogo, da bodo mogli organi fin. kontrole in davčne uprave pri revizijah ugotoviti, da li je doprinos pravilno odmerjen in odveden. Poslodavci morajo mesečne spiske sestaviti tako, da bo iz njih razvidno koliko imajo poedini uslužbenec nedoletnih otrok oziroma če so samci, ožjenjeni ali vdovci brez otrok, da bo mogoče kontrola od strani davčne uprave. Hkrati tudi opozarjamo, da je merodajno število maloletnih otrok oziroma rodbinsko stanje

(če je samec, ožjenjen ali vdovec brez otrok) na dan 1. julija 1939 oziroma 1. januarja bodočih let in to radi enakomernega obravnavanja davčnih zavezancev iz čl. 2. navodil min. financ št. 24.984/III od 2. maja 1937 z onimi iz čl. 1. in pa ker bi vpoštevanje sprememb v teku leta in prijavljanje podatkov od občin povzročalo poslodavcem preveč posla.

Pri uslužbenem davku je vzeti za osnovo odmere doprinos mesečni znesek uslužbenkega davka in ne letni, ker ga je pri možnosti sprememb prejemkov in davka v teku leta nemogoče izračunati za eno leto vnaprej, a tudi ne na 1 dan ali teden ali drugo razdobje v mesecu izračunati davek, ker bi se pri tem odstopno ta doprinos preveč povišal pri materialno najslabše situiranih nameščencih, kar ni moglo biti v intenciji zakonodavca in pa ker je po čl. 99. zak. o neposrednih davkih v teku meseca odbiti uslužbenški davek brez ozira na dnevno, tedensko ali drugo izplačilo prejemkov odpremiti z odpadajočim spec. doprinosom, do 15. prihodnjega meseca pa more v smislu § 19/II 3. zadnji odstavek edino mesečni uslužb. davek tvoriti osnovo za odmero doprinos pri uslužbenem davku.

Širite naš list!

KULTURA

»Roditeljski list«, poljudno vzgojeslovno glasilo za slovenske starše št. 9 in 10 (maj—junij) je izšel s sestavki: dr. Ant. Trstenjak: »Družina kot temelj za vzgojo k narodni zavednosti«, dr. Stanko Gogala: »Našim rodbinam manjka očeta«, Vilko Kolar: »Kmečka družina in kmečki otrok«, S. L.: »Če je več otrok«, J. D. Kontler: »Vrtar, rejec, vzgojitelj«, Gustav Šilih: »Otroške napake«, Milica Š. Ostrovska: »Šolski mladini časnik v roke?«, dr. Franc Zgeč: »To bo pač imenitna šala...«, Pavle Šegula: »Moj očka«, Tone Gaspari: »Strahovi«, E. Vranc: »Zakaj smo ustanovili občinsko vzgojno posvetovalnico?«, M. Š. Ostrovska: »Naš otrok hoče igrati«, dr. Vlado Schmidt: »Presojanje otrok za vstop v srednjo šolo«, poleg tega pa še: vzgojni, zdravstveni in roditeljski nasveti. List je poljudno pisan in zanimiv. Kakor dandanes vse kar je v zvezi z vzgojo, se ima tudi ta list boriti s težavami in

uprava sporoča zamudnikom, »ki jih je toliko, da ogrožajo nadaljnje izdajanje, da poravnajo naročnino, ker sicer list v prihodnjem letu (sedaj je zaključil II. letnik) ne bo mogel več izhajati.«

»Slovenska vojna zgodovina od Kr. rojstva do leta 1443« je naslov 16 strani teksta obsegaajoči brošuri, ki jo je spisal in založil podpolkovnik v pok. Davorin Žunković v Ptuj. V uvodni besedi se pisatelj obrača proti tistim, ki so vcepljali slovenskemu narodu v glavo prepričanje, da naš narod sploh nima zgodovine. Na podlagi najrazličnejših virov, ki jih je znal poiskati v pozabljenih knjigah po antikvarnah in pa v drugih za javnost dostopnejših publikacijah, je v kratkih obrisih nanizal početke slovenske zgodovine in temu priključil pregled slovenske vojne zgodovine po letnicah od početka našega časovnega štetja do l. 1443. Zgodovinarji bodo o spisu gotovo podrobneje spregovorili. Brošuro je tiskala »Ljudska tiskarna«, naroča pa se pri pisatelju v Ptuj.

Kotiček sodružic

Dan za dnem...

»Dan za dnem vedno isto delo, iste dolžnosti, iste sive vsakdanjosti in malenkosti. Včeraj se loči od danes in jutri le po datumu, drugače je le malo izpremembe. niti en dan se ne vzbne iz vsakdanjega okvirja, v malenkostih in pritlikavostih mi poteka življenje.« Tako in slično toži nešteto žen, katerim se zdi, da jih tlačijo k tlom praznata poklica in puščoba življenja. Vedno se čutijo prikrajšane, zdi se jim, da vzhaja drugim vsak dan znova lepše sonce kakor njim, pa so zato tudi vedno nezadovoljne. Zato tudi ni čuda, če z vsakim dnem posebej že kar izpočetka slabo ravna, če ga pričakujejo z malodušjem, začnejo z godrnjanjem, napolnijo z lenobo in dolgočasjem, končajo pa z nezadovoljstvom nad samim seboj. Brezbržno izpolnjen dan pomeni izgubo v našem življenju, če smo pa dan celo zlorabili tako, da smo prizadejali v njem svojemu sočloveku škodo, ga nam vknjiži življenje na naš račun kot dolg, ki ga prej ali slej tirja neizprosno od nas.

Vse premošle se zavedamo, da je vsak dan majhno življenje zase, da je vsako jutro znova rojstvo, vsak večer smrt v malem obsegu in obenem obračun. Zato ne smemo živeti v neprestanem hrepenenju po lepih dneh, ki nam bodo dali vse radosti sveta, obenem pa po velikih dneh, ki nas bodo povzdignili nad vse ostale, ki bodo odkrili našo pravo vrednost. Človeka čaka le malo izrednih prilik in naključij, le malokdaj doživi velike dni in če jih doživi, jih bo znal izrabiti le tedaj, če je znal prej vestno izrabiti vsak mali, povprečni dan. Vsak dan je velik, če smo ga zvesto izpolnili, če lahko ležemo zvečer spat z mirnim občutkom, da smo pošteno dovršili svojo dolžnost. Vsako jutro znova je treba navsezgodaj pogledati dnevu pogumno v obraz, potem pa ga je treba obdržati v rokah in ga do vrha napolniti z veseljem delom, z ljubeznijo in dobroto, z lepimi mislimi in plemenitimi nameni. Tako postane vsak dan velik v pravem pomenu besede, tudi če poteka v najpreprostejšem in najenostavnejšem delu. Na ta način ne bomo nikoli živeli samo v preteklosti in prihodnosti, kakor žal premnogo ljudi, z obema nogama homo stali krepko v sedanjosti in nobene dneva ne bomo prepustili požrešni preteklosti, ne da bi mu s poštenim delom vili majhno kapljico nesmrtnosti.

Čemu pismo?

K znamenju našega časa spada tudi to, da kar nič več ne pišemo pisem. Ustmen razgovor, telefonski klic, brzojavka, vse to nam nadomešča pismo. Še odgovorimo ne radi na pismo, češ, čemu neki, bom že o priliki ustmeno povedala. In vendar ni prav, da tako malokdaj razveselimo svoje drage s pismom. Če je komu do smrti hudo, kako tolažilno vpliva nanj nekaj sočutnih vrstic, za katere ve, da prihajajo iz odkritega srca, koliko gorja mu pomaga prenašati pisana beseda, ki se ne razprši tako hitro v prazen nič kakor izgovorjena. Kako smo bogati, če imamo na svetu takega človeka, kateremu se lahko tudi v pismu brez skrbi zaupamo in do dna razodemo. Seveda ga moramo prej dobro vedeti,

komu se zaupljivo olajšamo, kajti vse, kar je napisano, drži za vedno, ničesar ne moreš preklicati, ničesar ne utajiti, kakor še lahko včasih prekličesh in utajiš izgovorjeno besedo. Zato ne pozabimo na pisma, razveselimo večkrat koga z ljubim pismom, ki bo prineslo vesel pozdrav v vsakdanjost, a tudi pri pismu ne pozabimo previdnosti.

Češnjeve jedi s sirom

Češnje in sir, to dvoje lahko združimo v zelo dobre jedi, ki imajo poseben, čisto svojevrsten okus, a so žal pri nas še vse premalo znane in upoštevane. N. pr.:

Češnjevi kolači: Napravi kvašeno testo kakor za potice, ali če hočeš še finejšo, kakor za pustne krofe. Testo gneti tako dolgo, da se začnejo delati mehurčki, nato pa ga daj vzhajati. Med tem si pripravi običajni sirov nadev, kakor ga delaš za sirov zvitek ali sirove štruklje (sir, smetana, celo jajce, sladkor) in ga dobro premešaj. Ko je testo že vzhajano, ga razvaljaj na prst debelo in položi na dobro namazano pekačo. Testo pomaži s sirovim nadevom, na vrh pa še naloži prav na gosto češnje drngo poleg druge. Češnjam moraš prej odstraniti koščice. Sedaj pusti kolač spet nekoliko vzhajati, nato pa ga speci in nareži kose.

Češnjevi cmoki iz sirovega testa: Napravi testo iz ¼ kg svežega kvasjega sira, enega celega jajca, malo soli in potrebne moke. Testo moramo obdelovati toliko časa, da je popolnoma gladko in ne sme biti preveč mehko. Nato ga razvaljamo, razrežemo na štirioglate krpe, damo na vsako 5—6 lepih češenj (s koščicami vred) in oblikujemo lepe cmoke. Te kuhamo odkrite v slani vodi in sicer mora biti posoda dovolj velika. Vreti morajo 10 minut. Ko so kuhani, jih vzamemo iz krova, zabelimo z mastjo in drobtinami ter potresemo s sladkorjem.

LJUDSKA SAMOPOMOC

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodono deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro mlaodetne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob doživljenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA